

СТАНОВИЩЕ ОТ

доц. д-р Атанас Стефанов Йонков,

член на Научно жури, утвърдено със заповед № Р-782/27.05.2020 г.

на Ректора на Медицински университет – Пловдив

във връзка с дисертационния труд на д-р **Емануил Михайлов Йорданов** на тема *„Съвременно хирургично лечение на усложнения колоректален карцином“*,

представен за присъждане на образователната и научната степен

„Доктор“ по Докторска програма: **„Обща хирургия“**.

Дисертационният труд на д-р Емануил Йорданов на тема *„Съвременно хирургично лечение на усложнения колоректален карцином“* заема 150 страници, използвани са 256 литературни източници и е илюстриран с 21 снимки, 15 таблици, 13 фигури и 4 схеми.

Дисертацията разглежда методите на диагностика, тактиката и спешното хирургично лечение на усложнения колоректален рак (КРК).

Темата е актуална поради увеличаващата се честота на колоректалния карцином/ 2-ро място в Европа/ и високата смъртност/ 2-ро място в България/. Усложненият КРК достига до 40% от всички случаи на КРК и се представя като хирургична спешност, често с локално авансирал тумор, поради което оперативното лечение е съпроводено с висока честота на следоперативни усложнения и смъртност, влошена прогноза, ниска 5-годишна преживяемост и повишен брой рецидиви. Спешните оперативни интервенции са с висок риск, извършват се във всички времеви интервали, като акцентът при извършването на онкологичната дисекция и радикална хирургия е различен от този при плановите операции за неусложнения КРК. Разбирайки тежестта на тези негативни констатации, дисертантът обобщава същността на темата в 9 проблема, които мотивират неговото научно търсене.

Литературният обзор е структуриран логично, подробно и информативно, като ангажира 46 страници. Той представя задълбочен анализ на най-същественото от епидемиологията, хирургичната анатомия, онкологичните характеристики, диагностичните методи, индикации и видове оперативно лечение на усложнения КРК. Акцентирано е върху последните

доказателствено-обусловени проучвания и препоръки от консенсусни становища и насоки.

Целта на дисертационния труд е много добре формулирана. Задачите отговарят на поставената цел и са изпълними.

Обектът на проучване от 165 болни с усложнен КРК, оперирани по спешност в клиниката по Гръдно-коремна Хирургия / II Хирургия/ на УМБАЛ "Свети Георги" и МУ-Пловдив за 5-годишен период /2014–2018г./ е представителен и позволява формулирането на статистически значими изводи.

Клиничният материал е разделен в две групи - основна от 145 болни, лекувани в Клиниката, и 20 пациенти в критично състояние, лекувани в КАИЛ. Адекватното им стратифициране позволява на дисертанта да анализира клиничния ход на заболяването, специфичните усложнения и причините за леталитета.

Методологията на дисертационния труд е последователна, изчерпателна и достоверна с представените в нея документални, клинични, инструментални, оперативни и статистически методи.

В „**Резултати**” са представени периоперативните характеристики на пациентите, видовете усложнения, тяхната локализация и проявата им през различните времеви интервали, извършените операции, постоперативните усложнения и леталитет. Новаторски е подходът при анализиране на усложненията по видове, през денонощието, дните от седмицата и годишните сезони. Различните видове операции са представени с качествен снимков материал. Таблиците се представени прегледно, като последователно са направени анализите на епидемиологичните данни, операциите и видовете компликации.

Дисертантът правилно обръща внимание върху анализа на най-тежките следоперативни усложнения – анастомозните инсуфициенции и следоперативния перитонит, които водят до висок леталитет. Проучени са локализацията и симптоматиката им и детайлно са разгледани клиничните фактори, довели самостоятелно или в комбинация до летален изход.

Разделът „**Обсъждане**“ разглежда, анализира и обосновава съвременната стратегия за диагностика и лечение на усложнения КРК. Намира се сходство в не малка степен между собствените подходи и стратегии и тези от литературния обзор. Пионерни в международен план са едновременните проучвания за честотата и проявите на основните видове усложнения на КРК по време на денонощието, в дните от седмицата и различните сезони. Този анализ по отношение влияние върху резултатите от лечението позволява преосмисляне на подхода по управление на ресурсите с цел оптималното им

осигуряване в най-неблагоприятните периоди. Това е важен елемент за изграждане на протоколиран предоперативен диагностично-лечебен подход, особено за високорисковите пациенти, както и стандартизиране на индикациите и срока на оперативно лечение с цел оптимизиране на резултатите.

Установява се всеобхватност и прецизност при критичния анализ и констатациите, което недвусмислено потвърждава личния практически опит и литературната осведоменост на д-р Йорданов по темата. Дисертантът последователно предлага оригинални алгоритми за диагностика на анастомозните инсуфициенции и терапевтичен стандарт на поведение при тях, показатели за възникване на следоперативния перитонит, подход и оперативни техники за елиминирането му. Интерес представлява обобщаващата схема за оперативния риск и клиничния изход при болните с усложнен КРК.

Значителен **принос** на дисертанта е позоваването му на висококачествени систематични проучвания и мета-анализи, световни консенсусни становища и насоки от последните години, информирайки хирургичната общност за най-съвременните доказателствено-обусловени твърдения.

Познавайки проблемите на тази тежка спешна хирургична патология, Д-р Йорданов правилно посочва актуалните насоки за бъдещи проучвания – консенсус по хирургичната тактика, стандартизация на оперативната техника, контингента болни в напреднала възраст и колопроктологичната профилировка.

В 13-те **изводи** логично се представят най-съществените констатации от анализа на резултатите, в които прозират препоръки най-вече с практическо-приложен характер. Те са точно и ясно формулирани и отразяват същността на дисертационния труд.

Работата е написана на разбираем литературен медицински език, четете се лесно, добре е оформена и онагледена.

Към дисертационния труд могат да се отправят и някои несъществени забележки:

1. Счита за уместно целта и задачите да бъдат поставени след увода, а не след литературния обзор.
2. В литературния обзор прекалено пространно е разгледан разделът за онкологичните принципи, които трябва да се спазват в плановата хирургия, докато в спешната, приоритет е непосредствената следоперативна преживяемост, особено при болни в критично състояние.
3. В някои от изводите има повторения, които могат да се избегнат, ако броят им се редуцира.
4. Налице са предполагаемо случайни правописни и граматически грешки.

Тези критични бележки касаят детайли и не намаляват научната стойност на дисертационния труд.

Научният труд на Д-р Йорданов съдържа категорични и стойностни резултати и има безспорни научни приноси.

В заключение мога да заявя, че представеният ми дисертационен труд на тема: „Съвременно хирургично лечение на усложнения колоректален карцином“, засяга много важен раздел от спешната хирургия, а социалната значимост на заболяването придава съществен научно-практически принос по проблема. Обобщавайки най-актуалните и съвременни стратегии в подхода към усложнения КРК, работата на Д-р Йорданов демонстрира задълбочен подход и значими приноси и напълно съответства на днешните потребности.

Смятам, че дисертационният труд отговаря на необходимите изисквания и препоръчвам на почитаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждане образователната и научна степен „Доктор“ на д-р Емануил Йорданов.

18.06.2020 г.
гр. София

Рецензент:

